

Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Konsoliderad elektronisk utgåva

Senast uppdaterad: 2017-01-01
Observera att bara den tryckta utgåvan gäller vid rättstillämpning

Beslutade: 2009-04-20

Ikraftträdande: 2009-05-15

Ändringar: FFFS 2010:5, FFFS 2013:19, FFFS 2013:25, FFFS 2014:9, FFFS 2015:6,
FFFS 2015:7, FFFS 2016:30

1 kap. Tillämpningsområde och definitioner

Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter innehåller bestämmelser om de åtgärder som ett företag ska vidta för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Föreskrifterna anger bland annat vad som avses med ett riskbaserat förhållningssätt, riskbedömning, riskbaserade rutiner m.m., kundkännedom, uppgifts- och granskningskyldighet samt utbildning och skydd av anställda.
(FFFS 2015:7)

2 § Föreskrifterna gäller för

1. fysiska och juridiska personer som driver sådan verksamhet som anges i 1 kap. 2 § 1–7 och 17–21 lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, samt
2. filialer i Sverige till utländska juridiska personer med huvudkontor i utlandet som driver sådan verksamhet som avses i 1.

Bestämmelser som gäller för juridiska personers styrelse eller verkställande direktör, ska tillämpas på motsvarande sätt i fråga om behöriga företrädare i de associationsformer där styrelse eller verkställande direktör inte förekommer.
(FFFS 2014:9, FFFS 2016:30)

3 § I dessa föreskrifter används samma definitioner som i 1 kap. 5 och 5 a §§ och 2 kap. 7 a § lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Därutöver används följande definitioner:

1. *företag*: en verksamhetsutövare som anges i 1 kap. 2 § 1–7 och 17–21 lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

2. *interna regler*: policy- och styrdokument, riktlinjer, instruktioner eller andra skriftliga dokument genom vilka ett företag styr sin verksamhet.

3. *intern kontroll*: en process där företagets styrelse, verkställande direktör, ledning och annan personal skaffar sig en rimlig säkerhet för att företagets mål uppnås på följande områden:

– att företaget organiserar och förvaltar verksamheten på ett ändamålsenligt och effektivt sätt,

– att uppgifter som lämnas till Polismyndigheten är tillförlitliga, och

– att företaget följer tillämpliga lagar, förordningar och andra regler.

(FFFS 2014:9, FFFS 2015:7, FFFS 2016:30)

2 kap. Riskbaserat förhållningssätt

1 § Ett företag ska vidta åtgärder som syftar till att förhindra att det utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Åtgärderna ska anpassas efter risken för att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

2 § För att uppfylla kravet i 1 § ska ett företag

1. göra en riskbedömning enligt 3 §, som ska utvärderas och uppdateras enligt 4 §, och

2. ha rutiner m.m. i enlighet med 3 kap.

Företaget ska löpande beakta information om nya trender och mönster som används samt metoder som kan användas vid penningtvätt och finansiering av terrorism. Företaget ska även ta del av annan information från organisationer, myndigheter och andra organ inom området.

(FFFS 2015:7)

Riskbedömning

3 § Ett företag ska kartlägga och bedöma riskerna enligt 5 kap. 1 § lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism på lämpligt sätt med hänsyn till företagets verksamhet, omfattning och komplexitet. Riskbedömningen ska innehålla en analys av företagets kunder, produkter, tjänster och andra faktorer som är relevanta för verksamheten, såsom distributionskanaler och geografiska områden.

(FFFS 2015:7)

4 § Riskbedömningen ska regelbundet, minst årligen, utvärderas och när det behövs uppdateras. Ett företag ska uppdatera sin riskbedömning innan det inför nya eller väsentligt förändrade produkter, tjänster, marknader och andra faktorer som är relevanta för verksamheten.

(FFFS 2015:7)

3 kap. Rutiner m.m.

1 § Ett företags styrelse eller verkställande direktör ska fastställa interna regler för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism där det framgår vem som beslutar om rutiner, system, utbildningsprogram och riktlinjer enligt 2 §.

2 § Ett företag ska ha följande rutiner m.m.:

1. rutiner för att göra, utvärdera och uppdatera riskbedömningen enligt 5 kap. 1 §

- lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt 2 kap. 3 och 4 §§ dessa föreskrifter,
2. rutiner för
 - grundläggande åtgärder för kundkännedom enligt 2 kap. 3 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism,
 - åtgärder för kundkännedom enligt 2 kap. 5 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt 4 kap. 12 och 13 §§ dessa föreskrifter, och
 - skärpta åtgärder för att uppnå kundkännedom enligt 2 kap. 6, 6 a och 7 a §§ lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism,
 3. system eller rutin för att löpande följa upp affärsförbindelser enligt 2 kap. 10 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt 4 kap. 16 och 17 §§ dessa föreskrifter,
 4. rutiner för att bevara handlingar eller åtgärder som har vidtagits för att uppnå kundkännedom enligt 2 kap. 13 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt 4 kap. 18 § dessa föreskrifter,
 5. system eller rutin för granskningsskyldigheten enligt 3 kap. 1 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt 5 kap. 1 § dessa föreskrifter,
 6. rutiner för skyldigheten att lämna uppgifter till Polismyndigheten enligt 3 kap. 1 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt 5 kap. 2 § dessa föreskrifter,
 7. rutiner för att bevara uppgifter om åtgärder som har vidtagits vid granskning av transaktioner enligt 3 kap. 1 b § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt 5 kap. 3 § dessa föreskrifter,
 8. utbildningsprogram enligt 5 kap. 1 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt 7 kap. 1 § dessa föreskrifter,
 9. rutiner för att skydda anställda från hot eller fientliga åtgärder enligt 5 kap. 2 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt 7 kap. 2 § dessa föreskrifter, och
 10. riktlinjer för internkontroll, regelefterlevnad och intern information enligt 8 kap. dessa föreskrifter.

Företagets rutiner m.m. ska utgå från dess verksamhet och riskbedömning.

Företagets rutiner ska uppdateras vid behov.

(FFFS 2015:6, FFFS 2015:7)

3 § Ett företag ska underrätta sina filialer och majoritetsägda dotterbolag utanför EES om företagets riskbedömning och rutiner m.m.

(FFFS 2015:7)

4 § Om ett företag är moderföretag inom en koncern, ska moderföretagets styrelse fastställa gemensamma interna regler för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism för de företag inom koncernen som omfattas av lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

4 kap. Kundkännedom

Kontroll av kundens identitet

1 § Ett företag ska vid situationer som kräver kundkännedom enligt 2 kap. 2 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism kontrollera kundens identitet enligt bestämmelserna i 4 kap. 2–7 §§ dessa föreskrifter.

Fysisk person

2 § Ett företag ska kontrollera identiteten genom svenskt körkort, svenskt pass, identitetskort utfärdat av svensk myndighet eller svenskt certifierat identitetskort.

Företaget ska kontrollera identiteten hos den som saknar svensk identitetshandling, genom pass eller annan identitetshandling som visar medborgarskap och är utfärdad av en myndighet eller en annan behörig utfärdare. En kopia av utländskt pass eller en annan utländsk identitetshandling ska alltid bevaras.

Om kunden saknar identitetshandling kan företaget kontrollera identiteten genom andra tillförlitliga dokument och kontroller enligt företagets fastställda rutiner.

Fysisk person på distans

3 § Ett företag ska utföra identitetskontroll på distans genom att

1. använda elektronisk legitimation för att skapa en avancerad elektronisk signatur enligt definition i 2 § lagen (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer eller använda någon annan motsvarande teknik för elektronisk identifiering, eller
2. säkerställa kundens identitet genom att på lämpligt sätt
 - a) inhämta uppgift om kundens namn, personnummer eller motsvarande och adress,
 - b) kontrollera uppgifterna mot externa register, intyg, annan dokumentation, eller motsvarande, samt
 - c) kontakta kunden genom att skicka en bekräftelse till kundens folkbokföringsadress, se till att kunden skickar in en kopia av id-handling, eller motsvarande.

Förenklad kundkännedom för fysisk person

4 § Om bestämmelserna om grundläggande åtgärder för kundkännedom inte behöver tillämpas enligt 2 kap. 5 § lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller 4 kap. 12 § dessa föreskrifter ska företaget ändå kontrollera en kunds identitet genom att

- a) inhämta uppgift om kundens namn, personnummer eller motsvarande och adress, samt
- b) kontrollera uppgifterna mot externa register, intyg, annan dokumentation, eller motsvarande.

(FFFS 2015:7)

Juridisk person

5 § Ett företag ska kontrollera identiteten hos en kund som är en juridisk person genom registreringsbevis, motsvarande behörighetshandlingar om registreringsbevis inte utfärdas för den juridiska personen eller göra motsvarande kontroll mot externa register.

Företaget ska även kontrollera identiteten hos en företrädare för en juridisk person enligt 2 eller 3 §§.

(FFFS 2015:7)

Juridisk person på distans

6 § Ett företag ska kontrollera identiteten hos en kund som är en juridisk person genom registreringsbevis, motsvarande behörighetshandlingar om registrerings-

bevis inte utfärdas för den juridiska personen eller göra motsvarande kontroll mot externa register.

Företaget ska även kontakta kunden genom att skicka en bekräftelse till kundens registrerade adress eller vidta motsvarande åtgärd.

Företaget ska dessutom kontrollera identiteten hos en företrädare för en juridisk person genom att

- inhämta information om dennes namn och personnummer eller motsvarande, samt
- kontrollera uppgifterna mot den juridiska personens registreringsbevis, externa register, identitetshandling för företrädaren enligt 2 §, eller annan motsvarande handling.

Juridisk person vid undantag

7 § Om bestämmelserna om grundläggande åtgärder för kundkännedom inte behöver tillämpas enligt 2 kap. 5 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska företaget ändå kontrollera en kunds identitet på lämpligt sätt.

Företaget ska även kontrollera identiteten hos en företrädare för en juridisk person genom att

- inhämta information om dennes namn och personnummer eller motsvarande, samt
- kontrollera uppgifterna mot den juridiska personens registreringsbevis, externa register, identitetshandling för företrädaren enligt 2 §, eller annan motsvarande handling.

Kontroll av en verklig huvudmans identitet

8 § Ett företag ska vid situationer som kräver kundkännedom enligt 2 kap. 2 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism kontrollera en verklig huvudmans identitet enligt 4 kap. 9 § dessa föreskrifter.

9 § Ett företag ska skaffa sig tillförlitliga och tillräckliga uppgifter om en verklig huvudmans identitet genom externa register, relevanta uppgifter från kunden eller genom andra uppgifter som företaget tagit del av.

Om kunden är en juridisk person ska företaget kontrollera

- direkta och indirekta fysiska ägare om innehavet i kunden uppgår till mer än 25 procent, och
- de fysiska personer som utövar ett bestämmande inflytande över kunden.

Åtgärder som har utförts av utomstående

10 § Ett företag får förlita sig på åtgärder för grundläggande kundkännedom som har utförts av en utomstående enligt 2 kap. 3 § fjärde stycket lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, även om handlingarna och uppgifterna är andra än de som krävs enligt dessa föreskrifter. Detta gäller om åtgärderna vidtas enligt motsvarande krav i ett land inom EES och i ett land utanför EES som anges i 9 kap. 1 § dessa föreskrifter.

(FFFS 2015:7)

11 § Bestämmelserna i 2 kap. 3 § fjärde stycket lagen (2009:62) om åtgärder mot

penningtvätt och finansiering av terrorism, om att ett företag får förlita sig på åtgärder som har utförts av en utomstående, gäller inte för uppdragsavtal eller motsvarande där en uppdragstagare utför en åtgärd som företaget annars skulle ha utfört enligt lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. (FFFS 2015:7)

Bestämmelser om förenklad kundkännedom

12 § Bestämmelserna om grundläggande kundkännedom och om löpande uppföljning av affärsförbindelser i 2 kap. 3, 4 och 10 §§ lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism gäller inte för produkter eller transaktioner med anknytning till sådana produkter som uppfyller samtliga nedan angivna kriterier:

1. Produkten är baserad på ett skriftligt avtal.
2. Transaktionen sker via ett konto som kunden har i:
 - ett kreditinstitut enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,
 - ett annat kreditinstitut med hemvist inom EES som omfattas av direktiv 2005/60/EG, eller
 - ett kreditinstitut i ett land med hemvist utanför EES som omfattas av krav som motsvarar de som föreskrivs i direktiv 2005/60/EG.
3. Produkten eller transaktionen är inte anonym och bestämmelsen i 2 kap. 2 § andra stycket lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism kan tillämpas utan dröjsmål.
4. Värdet av produkten eller transaktionen uppgår högst till motsvarande 15 000 euro, eller för en produkt som uteslutande avser finansiering av fysiska tillgångar med äganderättsförbehåll till dess att avtalet löper ut, högst motsvarande 15 000 euro per år. Detta gäller oavsett om transaktionen sker genom en enda överföring eller genom flera överföringar med inbördes samband. För försäkringsavtal eller liknande sparprodukter ska det som högsta belopp för produkten gälla vad som anges i 2 kap. 5 § 3 lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
5. Förmåner från produkten eller transaktionen ska inte kunna realiseras med en tredje part som förmånstagare, utom när det är fråga om dödsfall, funktionshinder, överlevnad till en i förväg fastställd hög åldersgräns eller liknande händelser.

En produkt eller transaktion för att investera medel i finansiella tillgångar eller ersättningsanspråk genom försäkringar eller andra typer av resultatberoende anspråk, ska även uppfylla följande krav:

1. de förmåner som produkten eller transaktionen ger ska endast kunna utbetalas på lång sikt,
2. produkten eller transaktionen ska inte kunna användas som säkerhet, och
3. under avtalets löptid ska inga förskottsutbetalningar kunna göras, inga återköpsklausuler tillämpas och inga uppsägningar kunna ske i förtid.

13 § Bestämmelserna om grundläggande kundkännedom och om löpande uppföljning av affärsförbindelser i 2 kap. 3, 4 och 10 §§ lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism gäller inte för kunder som är offentliga myndigheter eller offentliga organ och som uppfyller följande kriterier:

1. kunden har tilldelats offentliga funktioner genom fördraget om Europeiska unionen, fördragen om gemenskaperna eller gemenskapens sekundärlagstiftning,
2. kundens identitet är allmänt tillgänglig, öppen och säker,
3. kundens verksamhet och redovisningsmetoder medger insyn, och

4. kunden är ansvarig inför en gemenskapsinstitution eller en medlemsstats myndigheter, eller att det finns lämpliga kontrollsystem för att övervaka kundens verksamhet.

Person i politiskt utsatt ställning

14 § Ett företag ska genom de åtgärder som företaget vidtar enligt 2 kap. 3 § tredje stycket lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism skaffa sig tillförlitliga och tillräckliga uppgifter för att avgöra om kunden, eller kundens verkliga huvudman, är en person i politiskt utsatt ställning. Uppgifterna kan hämtas in från kunden, externa källor eller på annat sätt.
(FFFS 2015:7)

15 § Bedömningen av risken enligt 2 kap. 7 b § lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska göras på lämpligt sätt med hänsyn till relevanta faktorer, till exempel om personen i en ny befattning har kopplingar till sin tidigare funktion eller om personen utövar något formellt eller informellt inflytande.
(FFFS 2015:7)

Fortlöpande uppföljning av affärsförbindelser

16 § Ett företag ska ha ett elektroniskt system eller en manuell rutin för att löpande följa upp affärsförbindelser i enlighet med 2 kap. 10 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
(FFFS 2015:6, FFFS 2015:7)

17 § Om en kund ingår avtal om ytterligare produkter eller tjänster inom en affärsförbindelse, och detta innebär en avvikelse från vad som tidigare är känt om kunden och dennes affärs- och riskprofil, ska företaget uppdatera sin kännedom om kunden genom att vidta de åtgärder som krävs i enlighet med 2 kap. 3 § första stycket 2 och 3 lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt 3 kap. 2 § 1 och 3 dessa föreskrifter.
(FFFS 2015:6, FFFS 2015:7)

Bevarande av handlingar eller uppgifter

18 § Ett företag ska bevara handlingar och uppgifter, enligt 2 kap. 13 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, på ett säkert sätt, elektroniskt eller i pappersform. Företaget ska se till att handlingarna och uppgifterna är enkla att ta fram och identifiera.
(FFFS 2015:6, FFFS 2015:7)

5 kap. Uppgifts- och granskningskyldighet

Granskning av transaktioner

1 § Ett företag ska ha ett elektroniskt system eller en manuell rutin för att granska transaktioner enligt 3 kap. 1 § första stycket lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Företaget ska företrädesvis uppmärksamma transaktioner som kan anses innebära en särskild risk för penningtvätt och finansiering av terrorism. Detta gäller i synnerhet komplicerade eller omfattande transaktioner och

ovanliga transaktionsmönster som inte förefaller ha något ekonomiskt eller lagligt syfte.

Uppgifter till Polismyndigheten

2 § Ett företag ska lämna uppgifter enligt 3 kap. 1 § andra stycket lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, på det sätt som Polismyndigheten anvisar.
(FFFS 2015:7)

3 § Ett företag ska dokumentera och bevara uppgifter om åtgärder och beslut enligt 3 kap. 1 b § lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, på ett säkert sätt, elektroniskt eller i pappersform. Företaget ska se till att handlingarna och uppgifterna är enkla att ta fram och identifiera.
(FFFS 2015:7)

6 kap. Centralt funktionsansvarig

Centralt funktionsansvarig

1 § Ett företags styrelse eller verkställande direktör ska utse en centralt funktionsansvarig person inom företaget som ansvarar för uppgifts- och granskningsskyldighet enligt 3 kap. 1 § första till tredje samt femte stycket och 1 b § lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt 5 kap. dessa föreskrifter. Den centralt funktionsansvariga ansvarar även för rapportering till styrelsen eller den verkställande direktören.

Den centralt funktionsansvariga kan utse en eller flera personer som biträder henne eller honom och delegera befogenheter till dessa personer.
(FFFS 2015:7)

2 § En centralt funktionsansvarig kan om det är lämpligt utses för flera eller alla företag inom en koncern. Detta gäller under förutsättning att den centralt funktionsansvariga har kompetens och resurser för samtliga företag inom koncernen som omfattas av lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

7 kap. Utbildning och skydd av anställda

Utbildning av anställda

1 § Ett företag ska ha ett för företaget anpassat utbildningsprogram i frågor som rör penningtvätt och finansiering av terrorism. Företaget ska säkerställa att anställda inom relevanta verksamhetsområden utbildas och löpande informeras om ändringar i regelverk samt nya trender och mönster som används samt metoder som kan användas vid penningtvätt och finansiering av terrorism.

Skydd av anställda

2 § Ett företag ska identifiera och analysera vilka hot eller fientliga åtgärder som kan uppkomma mot anställda till följd av att de granskar eller rapporterar misstankar om penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Företaget ska utreda incidenter som inträffar och använda kunskapen de får för att uppdatera de rutiner som skyddar anställda samt vidta relevanta åtgärder i det enskilda fallet.

8 kap. Intern kontroll, regelefterlevnad och intern information

1 § Ett företag ska genom intern kontroll och kontroll av regelefterlevnad säkerställa att det uppfyller lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, dessa föreskrifter samt företagets rutiner m.m. Detta gäller i synnerhet för att följa upp gransknings- och uppgiftsskyldigheten samt att se till att det finns kontroller som säkerställer att uppgifter till Polismyndigheten på ett rimligt sätt återspeglar verksamheten.

(FFFS 2015:7)

2 § Ett företag ska ha effektiva informations- och kommunikationssystem eller rutiner för intern information. Detta gäller i synnerhet för att säkerställa att relevant kunskap som företaget får vid granskning och uppgiftslämning av misstänkta transaktioner löpande förmedlas till relevanta verksamhetsområden.

9 kap. Stater utanför EES med motsvarande regler

1 § Vid tillämpning av lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt dessa föreskrifter avses med stater utanför EES som har regler motsvarande de i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism, följande stater:

Argentina,
Australien,
Brasilien,
Folkrepubliken Kinas administrativa region Hongkong,
Indien,
Japan,
Kanada,
Mexiko,
Nya Zeeland,
Ryssland,
Schweiz,
Singapore,
Sydafrika,
Sydkorea och
USA.

(FFFS 2013:25)

FFFS 2010:5

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 augusti 2010.

FFFS 2013:19

Dessa föreskrifter träder i kraft den 22 juli 2013.

FFFS 2013:25

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 januari 2014.

FFFS 2014:9

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 juli 2014.

FFFS 2015:6

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 augusti 2015.

FFFS 2015:7

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 december 2015.

FFFS 2016:30

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 januari 2017.
